

memorii | călătorii

Alec Le Sueur s-a născut în 1963 pe insula Jersey. A studiat managementul hotelier la Universitatea din Bournemouth și, înainte să ajungă în Lhasa, a lucrat pentru hoteluri de lux din Londra, St. Tropez și Paris. A locuit cinci ani în Tibet (între 1988 și 1992), iar apoi s-a întors pe insula natală. În prezent scrie articole despre management și călătorii pentru diverse publicații. În 2014 i-a apărut cea de-a doua carte, *Bottoms up in Belgium: Seeking the High Points of the Low Lands*.

Alec Le Sueur
**Hotelul
de pe acoperișul lumii**
Cinci ani în Tibet

Traducere din engleză de
SIMONA-GABRIELA VĂRZAN

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Ioana Vilcu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Niță
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Proeditură și Tipografie

Alec Le Sueur
The Hotel on the Roof of the World
Five Years in Tibet
Copyright © Alec Le Sueur, 1998
All rights reserved.
Published by arrangement with Summersdale Publishers Ltd.
via Agenția Literară Livia Stoia

© HUMANITAS, 2015, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Le Sueur, Alec
Hotelul de pe acoperișul lumii: Cinci ani în Tibet /
Alec Le Sueur; trad.: Simona-Gabriela Vărzan. – București:
Humanitas, 2015
ISBN 978-973-50-4815-0
I. Vărzan, Simona-Gabriela (trad.)
821.111-992=135.1
913(510)(0:82-992)

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Pentru Conny și Nebunii din Lhasa

Tu chiar *vrei* să lucrezi în Lhasa?!

Zborul SZ 504, cu 83 de pasageri la bord, aterizează prin burnița mohorâtă ce învăluie aeroportul Kai Tak din Hong Kong. Era dimineața zilei de 31 august 1988. Imaginea miilor de antene de televiziune care răsar de pe acoperișurile zgârie-norilor murdari din Kowloon și care te întâmpină de obicei se pierduse în ceața deasă. Turnul de control a trimis ultimul mesaj către zborul SZ 504 la ora 9.14 dimineața:

„Nimic nu împiedică aterizarea“.

Pista aeroportului, o fâșie îngustă de pământ asanat, care se întinde peste apele poluate ale portului din Hong Kong, era ascunsă de burniță. Pilotul Zhou Feng Li și ceilalți cinci membri ai echipajului așteptau liniștiți în cabină. Aeroportul Kai Tak stătea foarte bine la capitolul siguranță. Ultimul accident avusese loc în 1967. Nu avea ce să se întâmple.

Dar zborul SZ 504 era menit să schimbe statisticile de siguranță ale aeroportului când a alunecat pe pistă și a căzut în apele tulburi ale portului. Avionul s-a făcut praf din cauza impactului cu apa. Echipa de prim ajutor au sosit imediat la fața locului, dar muriseră deja șapte oameni: un pasager și cei șase membri ai echipajului, care stătuseră cu nepăsare în carlingă fără centurile de siguranță.

Chiar în acea zi mă aflu în zona de plecări a aeroportului Kai Tak, așteptând să urc pentru prima dată la bordul unui avion CAAC – Civil Aviation Administration of China –, în prima mea călătorie spre China și Tibet.

În timp ce angajații curățau pista de resturile fuselajului vechiului avion CAAC Trident, eu mai aveam de stat șapte ore din cauza întârzierii, timp suficient ca să cântăresc bine decizia de a lucra în această țară: un loc unde nu mai fusesem niciodată, o companie aeriană care clar avea probleme și un contract pe doi ani în unul dintre cele mai îndepărtate locuri din lume.

Cu doar o lună înainte călătorisem din Europa la Hong Kong, având cu mine CV-ul destul de sumar, dactilografiat în așa fel încât să pară mai lung, și cel mai bun costum englezesc al meu. Căutam o slujbă în Orient, unde se spune că ar fi cele mai sofisticate hoteluri din lume. Dacă m-aș fi interesat din vreme, aș fi aflat că nu se merge în miezul verii la Hong Kong îmbrăcat într-un costum gros, de lână. Dar era prima dată când ajungeam la tropice, și mai aveam multe de învățat. Asudând din cauza căldurii umede și înăbușitoare din Hong Kong, cu minunatul costum lipit de mine de parcă ar fi fost din neopren, am intrat în clădirea de birouri a Holiday Inn pentru ultimul interviu planificat.

Ca toate interviurile, a mers prost încă de la început. Venisem doar pentru că un domn binevoitor pe care îl întâlnisem la hotelul Peninsula mă sfătuisese să mă duc la un amic de-al său de la Holiday Inn, dar eu nu prea aveam tragere de inimă. Munca în hoteluri implică un grad ridicat de snobism. Dintr-un motiv sau altul se presupune că, din moment ce lucrezi la un hotel de cinci stele, automat faci parte din elita hotelierilor și poți să socializezi cu ușurință cu cei bogați și renumiți. Și pentru că principalul motiv al călătoriei mele în Asia era să-mi continui cariera în hotelurile de lux, încă eram cuprins de snobism și nu prea mă atrăgea să lucrez la Holiday Inn.

Aerul condiționat de mare putere mi-a trecut direct prin costumul transpirat, iar eu tremuram fără să mă pot stăpâni în timp ce mă cuprindea frigul. Doamna care îmi lua interviul a fost

suficient de politicoasă încât să nu comenteze situația în vreun fel, lucru pentru care îi sunt recunoscător, dar se simțea că interviul nu duce nicăieri. Am discutat o vreme. Tot ce-mi doream era să ies din congelatorul acela cât mai repede posibil. Preferam să înfrunt căldura umedă decât să-mi înghețe transpirația pe mine.

M-am îndreptat spre ușă. „Vă mulțumim că ați venit. Vă vom contacta noi“, au zis ambele părți cu sinceritatea distinsă a hotelierilor și cu un zâmbet unanim. Pe când ieșeam din birou, am spus în treacăt că mi-ar plăcea să merg la Lhasa, pentru că, înainte să intru la interviu, văzusem o broșură a hotelului Lhasa pe o masă de lângă biroul ei. Din acel moment soarta mi-a fost pecetluită.

„Adică ați *vrea* să lucrați în Lhasa?!“ a fost reacția sceptică a comentariul meu făcut la întâmplare. Ușa s-a închis în spatele meu și, până să apuc să mă întorc, intervievatoarea îl sunase deja pe vicepreședintele companiei.

A trebuit să-l întâlnesc în aceeași zi, deoarece în dimineața următoare mă întorceam la slujba mea din Paris. Întrebându-mă încă în ce m-am băgat, am intrat în biroul său. Era un apartament decorat cu gust, iar pe pereți erau agățate pergamente uriașe cu caractere chinezești. Pe unele dintre pergamente erau desenate doar câteva semne dezordonate, făcute cu o pensulă groasă. Mi se părea că erau niște mângăleli ale unui copil lăsat nesupravegheat cu un tub de vopsea neagră. Observând admirația mea pentru caligrafie, gazda mi-a arătat pecețile roșii, semn că aveam în fața ochilor opere de artă ale marilor maeștri chinezi. Mi-a citit numele scrise, iar eu am aprobat admirativ aceste creații, gândindu-mă cu cât erau plătiți cei care făceau așa ceva și dacă nepoțelele mele n-ar putea ajunge milionare înainte să împlinescă zece ani.

Vicepreședintele se răsucea gânditor în scaunul său: un scaun pivotant, impunător, din piele neagră. De pe acel scaun lua el în fiecare zi decizii în legătură cu imperiul chinez de milioane de dolari al Holiday Inn. Aceasta era persoana care avea să decidă direcția în care se va îndrepta cariera mea. Umerii

largi, chipul pătrătos, părul rar, grizonant și ochelarii cu ramă subțire îi subliniau înfățișarea sobră și erudită. Mi-a făcut semn să mă așez și apoi a început să mă studieze. Privirea lui sfredeli-toare și zâmbetul acru mă tulburau și, neștiind unde să mă uit, ochii îmi fugeau de la fața lui la pergamente și la priveliștea spectaculoasă a Hong Kongului, care se vedea de la geamul său.

Taxiuri argintii și purpurii înaintau cu greu pe străzile aglomerate, atât de jos sub noi, de parcă s-ar fi aflat la kilometri depărtare. E ciudat să vezi lumea de la înălțime. Pare un loc aparte, pe care oamenii nu trebuie să-l vadă niciodată, ca bu-cătăria unui restaurant sau băile familiilor regale.

Tot jos se zăreau capete transpirate strălucind în lumina soarelui. Peste fiecare portic și bordură erau gunoaiie și rufe căzute. Lumina zilei scotea la iveală brațele ruginite ale recla-melor cu neon, care se cățăraseră până sus pe zgârie-nori. Aparatele odioase de aer condiționat țâșneau din zidurile exte-rioare, scuipând picături de apă agasante pe trecătorii ghinio-niști de jos.

Această ultimă imagine m-a readus în prezent. Era clar că nu mă simțeam în largul meu. Costumul nu mi se uscasc, iar ochii cenușii ai vicepreședintelui, măriți de lentilele groase bifocale, continuau să mă sfredelească ajungând până la gân-durile mele cele mai intime. După câteva minute de liniște, s-a lăsat pe spate în scaunul său și mi-a vorbit încet, pe un ton grav și autoritar:

— Deci, tinere, tu vei fi directorul de vânzări și marketing. Vei petrece șase luni pe an în Tibet, înconjurat de iaci, iar în celelalte șase luni și-o vei trage până nu mai poți în Hong Kong. Cum ți se pare?

Parcă speriat de propria întrebare, a sărit din scaun și m-a rugat agitat să nu repet ceea ce tocmai spusese. Încercând să-și recapete cumpătul, s-a afundat stânjenit în scaun și mi-a oferit câteva sfaturi despre cum să supraviețuiesc în China. Lucrase

acolo mulți ani și cunoștea sistemul mai bine decât oricine altcineva.

— Ai grijă, îmi spuse el, lumea aceea e diferită de cea occidentală.

Făcu o pauză.

— Când întâlnești o tânără localnică, să-ți amintești de vorba asta: „Nu poți să probezi o cămașă decât după ce o cumperi“.

Deși nu înțelegeam ce voia să spună, am dat din cap aprobator.

— Vor fi cu ochii pe tine, continuă el. O să știe și când tragi vânturi. Ai grijă.

Ultimele cuvinte mi-au rămas întipărite în minte. Întrebându-mă încă de ce ar trebui să cumpăr cămăși cu localnicele, m-am întors la Paris să-mi depun preavizul.

— Unde te duci, Alec? La George V? La Ritz? Te întorci la Londra?

— Nu. Mă alătur celor de la Holiday Inn.

— Mergi la Holiday Inn? De ce? La care dintre hoteluri?

— Cel din Lhasa.

— Lhasa? repetă el privindu-mă nedumerit.

— Da. Lhasa din Tibet, am răspuns eu.

Colegul meu a putut cu greu să șoptească:

— *Au Tibet?! Au Tibet?! Au Tibet?!*

Burnița încetase, iar ceața se risipise din jurul aeroportului Kai Tak. Priveam cu o fascinație morbidă cum inginerii aeroportului ridicau botul avionului din apă. Nu-mi este frică să zbor, dar trebuie să recunosc că am fost mai mult decât neliniștit mai târziu, în aceeași zi, când am decolat la bordul unui avion CAAC SZ 4401, pe deasupra resturilor zborului SZ 504.

M-am încurajat spunându-mi că nici măcar CAAC nu-și putea permite să i se prăbușească două avioane în aceeași zi, apoi am închis ochii, lăsându-mi mintea să-și închipuie ce-mi rezervă viitorul.

Tibet. Ce făcusem? De ce-mi abandonasem slujba comodă de la hotelul de lux din Paris? În loc să traversez bulevardul Champs-Élysées pentru a ajunge la muncă, oare pe unde mă vor purta pașii acum? De ce nu mă întorceam acasă, în Insulele Canalului, unde m-aș fi putut bucura de dragostea și atenția părinților mei?

În ciuda dorului de casă, știam că luasem decizia corectă. Aveam 25 de ani, eram burlac și îmi doream o provocare. Parisul devenise prea plictisitor și șters. Era timpul pentru altceva, într-un loc cu totul nou.

Tibet. Imagini cu o țară de vis: castele de o înălțime năucitoare, vârfuri montane neprimitoare, palate din vremuri demult apuse învăluite în vălătuci de ceață. Da, așa ceva doream să întâlnesc. Nici măcar nu zărisem locul, dar ardeam de nerăbdare să ajung acolo. Unii turiști străini sunt atrași de Tibet din rațiuni politice sau religioase, dar eu nu mergeam acolo ca să mă descopăr sau să eliberez o țară. Eu voiam doar să am parte de aventură.

Nu existau zboruri directe către Lhasa. Toate zborurile aterizau și oamenii rămâneau peste noapte în Chengdu, cel mai pestilențial oraș din Sichuan, unde soarele nu strălucește niciodată.

Chengdu este capitala *ccccrrrrrrrrggggggkkkkhhhhpt* a Chinei. Sunetul pe care îl auzi la sosire îți inspiră un cuvânt inexistent în *Dicționarul Oxford al limbii engleze* și care nu ți-ar fi de folos la Scrabble. Este unul dintre sporturile naționale ale chinezilor și ești liber să-l practici când ajungi în China. Vine de undeva din adâncul gâtului, de preferat din vârful degetelor de la picioare, trece prin spatele corzilor vocale, cumva implică și nările, adună totul și apoi aterizează pe covor, cât mai zgomotos cu putință. Dacă nu există covor, așa cum se întâmplă destul de des la aeroportul Chengdu, atunci poți încerca să țintești în

scuipătoarele pline, care au fost puse la dispoziția pasagerilor în sălile de așteptare.

Te distrezi? Așteaptă să vezi și alte joculețe de-ale lor, ca suflatul nasului pe jos fără batistă. Am învățat prima lecție de conduită chineză atunci când i-am atras atenția cuiva că nu este politicos să faci așa ceva. Mi s-a spus că obiceiul vesticilor de a-și sufla nasul în batistă, iar apoi de a pune batista și ce conține ea în buzunar este dezgustător. Poate chiar au dreptate din acest punct de vedere. Mare dreptate, de fapt. Cum a intrat oare în cultura occidentală acest obicei? Bine că este singurul șervețel cu mizerii pe care ni-l punem în buzunar. Putea să fie mult mai rău.

Aventura începuse deja. Aici nu era deloc ca în Paris.

Domnul Li, care mă luase de la aeroport, mi-a enumerat toate locurile de văzut în Chengdu și m-a întrebat de ce nu rămân o săptămână aici înainte să merg în Lhasa. M-a întrebat ce caut până la urmă în Lhasa. E un loc îngrozitor.

Domnul Li, din provincia chineză Hebei, era omul nostru de legătură în Chengdu. Vorbea fluent engleza și franceza, studiasse matematica la facultate și se pricepea foarte bine să descurce și cele mai încurcate situații. Era supracalificat pentru postul pe care îl ocupa, însă se considera norocos că lucra la Holiday Inn Lhasa fără a fi nevoit să se afle acolo. Singura sa grijă era că actele lui erau încă înregistrate în Tibet și trăia permanent cu spaima de a nu fi chemat acolo într-o bună zi. „Nu vreau să mă duc în țara aia“, repeta mereu ridicând ochii rugător către ceruri. Mi-a mai spus că-mi va fi mai mult decât recunoscător dacă l-aș putea ajuta cumva să i se elibereze actele.

Deși Li vorbea cu mult entuziasm de Chengdu, pentru mine singurul punct de atracție a fost spălătoria de mașini din drumul nostru. Era o afacere destul de nouă în China. În apropierea orașului toate mașinile trebuiau să iasă de pe șosea și să se înscrie pe una dintre cele cinci benzi ale spălătoriei. Pe fiecare

bandă lucrau șase angajați care împrășcau nepăsători mașinile cu jeturi puternice de apă și apoi le frecau puțin cu perii țepoase. Taxiurile din Chengdu nu sunt cele mai rezistente mașini din lume. De pe urma unei spălări în cel mai bun caz te uzi learcă, în cel mai rău, mașina se oprește o sută de metri mai încolo din cauza motorului înecat în apă. Taxiul nostru a trebuit să fie împins ca motorul să pornească iar și, chiar dacă nu am înțeles exact ce cuvinte a pronunțat șoferul, am prins ideea despre noul serviciu. Acest serviciu obligatoriu costa un dolar. Domnul Li mi-a explicat voios că spălătoriile auto reprezentau o nouă măsură luată pentru a păstra orașul Chengdu curat. Mi s-a părut o idee bună până când domnul Li mi-a spus că era singura spălătorie din Chengdu, iar mașinile puteau intra în oraș din alte direcții, oricât de murdare.

Pe când mă instalam la hotelul Jin Jiang, am întâlnit doi canadieni îmbrăcați în impermeabile fosforescente.

— Mergi în Tibet? mă întrebă unul din ei.

— Mult noroc, adăugă celălalt.

Greg și Dave alcătuiau o echipă de alpiniști în drum spre Everest, însă, în loc să se afle în tabăra de bază unde trebuiau să fie deja, își înecau amarul în barul din holul hotelului Jin Jiang. Deși plățiseră o mică avere Asociației Chineze de Alpinism, drumul lor către Everest fusese întrerupt din cauza birocrăției. Greg îmi tot arăta permisul extrem de scump obținut pentru escaladarea Everestului. Dar asociația trecuse cu vederea că cei doi aveau nevoie și de o viză pentru a intra în Tibet.

În ciuda argumentelor aduse de ei că muntele se află în Tibet, deci nu-l puteau escalada decât dacă erau lăsați să intre în țară, ofițerul de la aeroport nu s-a lăsat convins. Deoarece omul reprezenta autoritatea, el a avut ultimul cuvânt.

Ne-am plâns amarul și la cină. M-am gândit că se vor simți mai bine dacă vor gusta mâncăruri din legendara bucătărie Sichuan, renumită pentru picanterii ei. Ni s-a alăturat și dom-

nul Li, care ne-a asigurat că știe unul dintre cele mai bune localuri din oraș: unul dintre restaurantele de-a lungul canalului de scurgere, pe care îl identificase în mod greșit ca fiind râul principal din Chengdu. Știam că mâncarea din Sichuan este picantă, dar bucătarul-șef avea altă părere despre ce înseamnă picant. Li și-a devorat porția cu poftă. Îi priveam pe Greg și pe Dave cum transpiră după prima lingură de supă, vărsându-și în felul acesta năduful în urma supărărilor care-i măcinau. Nici reacția mea nu a fost mai bună și, în curând, am sfârșit prin a ronțai varză crudă – singurul ingredient neatins de sosul caustic.

Deși efectul sosului nu trecuse încă, l-am însoțit pe Li în plimbarea sa de seară, de la hotelul Jin Jiang la statuia președintelui Mao. Acesta stătea în lumina apusului cu mâna ridicată într-un salut comunist. Pe drumul din fața statuii erau înșirați sute de vânzători ambulanți care fluturau tablouri prin fața turiștilor doritori. La picioarele marelui erou comunist se afla în plină desfășurare o activitate capitalistă.

O singură noapte în Chengdu este întotdeauna de-ajuns, astfel încât am fost ușurat când m-a trezit telefonul la patru dimineața, a doua zi.

— Taxiul, spuse domnul Li pe un ton surprinzător de jovial pentru o astfel de oră, te va duce la aeroport.

Unora le este teamă să zboare cu CAAC, să vadă polițiști pe stradă, de legea marțială, de tancuri... dar eu sunt de părere că cea mai înfricoșătoare persoană din China este șoferul de taxi.

Aceștia își petrec nopțile mestecând usturoi și scoțând bolboroseli urât mirositoare.

Să nu stai *niciodată* pe bancheta din spate a mașinii. În primul rând, asta îl enervează la culme (pe când scopul tău este să-l faci să fie cât mai relaxat cu putință). În al doilea rând, din această cauză va conduce mult timp pe străduțe înguste cu o viteză de 120 km/h, întors către tine pentru a mormăi ceva de neînțeles, parfumându-te cu miros de usturoi.

Cuprins

1. Tu chiar <i>vrei</i> să lucrezi în Lhasa?!	7
2. Aterizarea în Tibet	32
3. Impactul cu sistemul	53
4. Știrbirea prestigiului	71
5. Melancolia de după banchet	92
6. O zi liberă printre vulturi	113
7. De la misionari la Mao Zedong	134
8. Eșecul concursului Miss Tibet	156
9. Cursa pentru demisie	176
10. Arest la domiciliu	199
11. Se apropie sezonul de vârf	218
12. Mai multe rezervări decât camere disponibile	241
13. S-a mai dus încă unul	263
<i>Epilog</i>	291